

Hätävarjelulaki

Rikoslain 4 luku 4 § - Hätävarjelu

"Aloitettun tai välittömästi uhkaavan oikeudettoman hyökkäyksen torjumiseksi tarpeellinen puolustusteko on hätävarjeluna sallittu, jollei teko ilmeisesti ylitä sitä, mitä on pidettävä kokonaisuutena ja arvioiden puolustettavana, kun otetaan huomioon hyökkäyksen laatu ja voimakkuus, puolustautujan ja hyökkääjän henkilö sekä muut olosuhteet."

Hätävarjelu on siis oikeuttamisperuste. Hätävarjeluteko ei ole oikeudenvastainen vaan oikeusjärjestyksen hyväksymä, ja mahdollisesti joissakin tilanteissa jopa sen suosittelu.

→ Oikeudettoman hyökkäyksen torjumiseksi saa käyttää tarvittavia voimakeinoja, kunhan ei sorru hätävarjelun liioittelemiseen.

Hätävarjelutilannetta ei saa aloittaa liian aikaisin. Hätävarjelun aloittaminen edellyttää aina jo aloitettua tai välittömästi uhkaavaa hyökkäystä. Esimerkiksi jos uhkaaja käyttäytyy aggressiivisesti ja on valmistautumassa hyökkäämään kohottamalla käden lyöntivalmiuteen, on hätävarjelu oikeutettua.

Hätävarjelulla saa suojata mitä hyvänsä oikeudellisesti merkittävää etua. Näitä ovat esimerkiksi henki, ruumiillinen koskemattomuus, vapaus, kotirauha ja omaisuus.

Tilanteessa täytyy arvioida hyökkäyksen laatu ja voimakkuus, hyökkääjän ja puolustautujan henkilö ja muut olosuhteet, esimerkiksi yllätyksellisyys, paikka tai tilanne. Puolustettava asia täytyy myös arvioida.

Hätävarjelua ei saa käyttää turhaan ja hätävarjelun voimakkuus täytyy suhteuttaa henkilön, hyökkäyksen ja muiden olosuhteiden mukaan. Nämä asiat vaikuttavat siihen, miten paljon voimakeinoja saa perustellusti käyttää hätävarjeluna. "Omenavarasta ei saa ampua."

Jos hyökkääjällä on käytössään leikkiase ja puolustaja luulee sitä oikeaksi ja toimii kuten toimisi oikean aseensa ollessa kyseessä, tilanne on putatiivihätävarjelua. Myös putatiivihätävarjelutilanteessa voidaan tuomita tuottamuksellisesta rikoksesta.

Hätävarjelun liioittelu

Jos puolustuksessa on ylitetty hätävarjelun rajat, on kyseessä hätävarjelun liioittelu. Jos hätävarjelutilanne kestää esimerkiksi turhan pitkään, ja puolustaja jatkaa vastahyökkäyksiä vaikka uhka olisi jo torjuttu, on kyseessä aikarajojen ylitys ja hätävarjelun liioittelu.

Jos tilanteen olosuhteet olivat sellaiset, ettei tekijältä olisi voitu tilanteessa vaatia muunlaista suhtautumista, on hän rangaistusvastuusta vapaa. Tällaista tilannetta arvioitaessa otetaan huomioon hyökkäyksen vaarallisuus ja yllätyksellisyys sekä tilanne muutenkin.

Tilanne on päättynyt, kun uhkaaja on tehty vaarattomaksi tai kun uhkaaja on lähtenyt pakoon tai luopunut hyökkäyksestä → Älä sorru hätävarjelun liioitteluun!

Voimakeinoja saa käyttää niin paljon kuin tilanne vaatii, eli on sallittua käyttää suurempaa voimatasoa kuin vastustaja jos tilanne sitä vaatii.

Voimakeinojen käyttö on aina viimeinen keino.

Muista auttamisvelvollisuus! Se kuuluu jokamiehen velvollisuuksiin. Ellet pysty itse menemään väliin esimerkiksi väkivaltatilanteissa, velvollisuutesi on hälyttää apua. Myös hyökkääjälle tulee järjestää apua, sillä myös uhkaajan henki on arvokas. Avun tarvisijalle tulee aina hälyttää apua, eikä ketään saa jättää heitteille.

Itseään, toista, omaa tai toisen omaisuutta suojellakseen uhkaavalta tai jo aloitetulta hyökkäykseltä saa käyttää tarvittavia voimakeinoja siihen asti kunnes uhka on täysin torjuttu. Tilanteesta pitäisi selvittää mahdollisimman vähin vahingoin, ja tilanteissa täytyy toimia ennaltaehkäisevästi.